

ВИСВІТЛЕННЯ ТРАДИЦІЙНОЇ ТА СУЧАСНОЇ ВЕСІЛЬНОЇ ОБРЯДОВОСТІ В ІНТЕРНЕТ-РЕСУРСАХ УКРАЇНИ

Валентина Конвай

УДК 392.5:004.738.5(477)“312”

Головна мета дослідження — проаналізувати матеріали про традиційну та сучасну весільну обрядовість як один з важливих компонентів української етнокультурної спадщини в культурно-інформаційному просторі. Тут ми представляємо наші висновки лише щодо деяких аспектів весільного обряду, атрибутики, інституту тамадства, а також стосовно ролі інтернет-ресурсів у трактуванні цих процесів.

Ключові слова: традиційне весілля, сучасне весілля, весільний одяг, рушник, коровай, ікона, тамада.

The main purpose of this study is the analysis of traditional and contemporary wedding rituals, as the important components of the Ukrainian ethno-cultural inheritance in a cultural-informational space. Here, we present our findings on some aspects of wedding ceremonies and attributes, an institution of tamadaship, as well as the role of the Internet resources in understanding of these processes.

Keywords: traditional wedding, contemporary wedding, wedding attire, rushnyk, karavay, icon, tamada.

Український обряд весілля, один з найбільш поетичних, складних і старовинних в українському фольклорі, що є важливим компонентом духовної і традиційно-побутової культури, тісно пов'язаний із шлюбно-сімейними взаєминами. Його символіка й семантика, переплетені з культом родючості і продовженням роду, сформувалися на основі давньоруської і мають значні регіональні та локальні відмінності. Традиційне

весілля зберегло елементи архаїки, у тому числі й дохристиянської, і являє собою сукупність театралізованих дійств, супроводжуваних безліччю обрядів, ритуалів, народних пісень тощо. У його структурі знайшли відображення народна мораль, звичаєве право, етичні норми та світоглядні уявлення, що формувалися протягом століть; простежується міжпоколінна спадкоємність, яка зберегла різноманітні часові наща-

рування. Водночас весілля є яскравою формою втілення національних традицій, мудрості та духовного багатства народу.

Сьогодні інтернет-ресурси пропонують широкий спектр відомостей про традиційну і сучасну весільну обрядовість та все, що з нею пов'язане (символіка, атрибутика; локальна специфіка обряду; фольклор; чинники трансформації традиційного весілля і багато ін.), для використання їх з освітньо-пізнавальною та практичною метою. Свої портали, сайти з матеріалами стосовно традиційного обряду має кожний обласний центр, Палаці урочистих подій, РАЦСи; міжнародні та всеукраїнські журнали «Наше весілля», «Ваша свадьба», «Жених и невеста» (можна ознайомитися з он-лайн версією цього журналу); весільні салони; інтернет-магазини; журнали з вишивання; ведучі-розпорядники.

Матеріали про весілля є не лише на спеціалізованих сайтах, а й, наприклад, на українському жіночому порталі women.com.ua, що містить розгляд найбільших російськомовних інтернет-джерел про весілля [25].

В інтернет-ресурсах користувачі знайдуть відомості про особливості традиційного весільного обряду не лише українців, а й інших етносів [7; 22]. Тут є описи грецького, єгипетського, японського, англійського, італійського, пакистанського, кенійського та багатьох інших весіль. У розповідях про варіанти обрядів та правила їх проведення на деяких порталах розміщено і відповідний фольклор, який, щоправда, зазвичай долучений до окремих статей, а не до опису весілля. Тому не фахівцю з цих питань складно зрозуміти, коли саме і в яких випадках він використовується, хоча є приклади дуже грамотного, вдумливого використання пісенного й усного фольклору.

На порталах можна також знайти опис сучасного європейського весілля. Такий собі безликий конгломерат, коли весілля перетворюється лише на розвагу, з часто надуманими іграми та тостами [7].

Головна мета нашого дослідження — проаналізувати матеріали (статті, повідомлення, фольклорно-етнографічні добірки тощо) про тра-

диційну та сучасну весільну обрядовість як один з важливих компонентів української етнокультурної спадщини в культурно-інформаційному просторі. Тут ми представимо наші знахідки та висновки лише про деякі аспекти весільного обряду, його атрибутики, інституту тамадівства, а також про роль інтернет-ресурсів у тлумаченні цих процесів. Важливо, на нашу думку, уміти орієнтуватися в інформаційному потоці, аналізувати відомості, критично їх оцінювати, самостійно конструювати свої знання, використовуючи найрізноманітніші ресурси, адже частина матеріалів в Інтернеті залишається анонімною.

Вагому роль упродовж вікової історії в традиційному весільному обряді відігравав весільний одяг, кожна деталь якого освячувалася колективною народною традицією, мала служити високій меті — захистити подружжя від лихих сил, забезпечити молодим щасливе майбутнє. Багато порталів розмістили листівки з українським весільним вбранням [6; 14; 18]. Автор реконструкції — Тамара Косміна, художник — Зінаїда Васіна. Етнографічні реконструкції складаються з комплекту, що містить 18 листівок-малюнків з текстовими-поясненнями щодо зображень українською, російською та англійською мовами.

До комплекту увійшли авторські реконструкції комплексів, які представляють Полісся, Волинь, Західну, Центральну Україну — (Лівобережжя — Слобожанщина, Полтавщина, Правобережжя — Київщина, Поділля), Прикарпаття (Буковина, Городенківське та Коломийське Покуття), Карпати (гуцули та русини-верховинці Закарпаття), Південь України (Херсонщина). У ході весільного дійства одні елементи одягу замінювали інші. Так, переміна головних уборів привселюдно засвідчувала акт переходу молодих до нового соціально-вікового стану: дівчина — жінка, парубок — чоловік. Усе це знайшло відображення в названих реконструкціях.

У традиційно-побутовій культурі українців, яка певною мірою збереглася і донині, дівчина, готуючи посаг, сама вишивала рушники, що символізували щасливе майбутнє сімейне життя. Ними перев'язували весільних старостів; батьки з

хлібом на вишитому рушникові благословляли до шлюбу і зустрічали вже одружених дітей на порозі хати; над молодими на покуті розвішували, як високе небо, рушник при посаді. Стаючи на рушник, людина одружується, тому пара ставала на рушник, щоб вирушити в щасливу дорогу нового життя. У весільній обрядовості він є універсальним оберегом, що, за принципом симпатичної магії, створює охоронний простір навколо об'єкта захисту. Весільний рушник нікому не можна було позичати, його зберігали, а якщо шлюб був благополучним, дарували внукам, «щоб щасливі були». Рушники вишивали по всій Україні, хоча кожному регіонові властиві традиційні тільки для нього поєднання різних символів та орнаментів.

Вишитим рушникам як одному з важливих атрибутів традиційного та сучасного весілля, розповідям про сучасних майстринь, використання ними традиційної орнаментики, мотивів, особливостей їх композиційної побудови, колірної гами, техніки вишивання також присвячено багато уваги в українських інтернет-ресурсах [9; 12; 13; 15].

Так, інтернет-сайт «Української правди» [8] розмістив статтю, яку копіює багато інших порталів та сайтів, що має назву «Правила вишивання весільного рушника власними руками» (автор Оксана Негода) з яскравими зразками весільних рушників Київщини кінця XIX ст. Починає опис автор з правил підготовки до вишивання, серед яких важливими є молитва та фізичне і духовне очищення від негативної енергетики (не можна думати про погане, у сімейне життя треба нести лише світлі і радісні думки). «Весільний рушник має бути не вузьким (від 45 см) та досить довгим (від 3 м) на довге подружнє життя... Рушник треба вишивати на цільному полотні і в жодному разі його не можна робити з двох зшитих частин, оскільки сім'я має бути єдиним цілим, а життєва дорога не повинна бути порізаною» [8, с. 2].

О. Негода, використовуючи народні прикмети, дає поради щодо вишивання однією голкою. А ще, застерігає автор, «вважається поганою прикметою згубити чи зламати голку під час роботи». Стосовно ж використання однієї голки, то тут є значні розходження і суперечки на

інших сайтах. Так, деякі майстрині вважають, «що треба використовувати кількість голок за кількістю кольорів рушника» [13].

Існують рекомендації, що вишивати весільний рушник потрібно «охайно, не можна робити вузликів з виворітного боку, довгих протягувань нитки чи перехресних протягувань». За народними традиціями вважається, що «лицьова сторона для людей, а виворітна — для Бога (перша відображає те, що ми робимо, а друга — те, що ми думаємо). Тож якщо виворіт неохайний, то й життя подружньої пари буде лише на показ». Рушник, як відомо, вишивають по краях, залишаючи центр білим, що символізує потік Божого благословення та чисте, світле життя. Відомо, що не можна ставати ногами на вишивку, особливо на райських птахів, якщо вони є на рушникові.

На окремих сайтах розміщено матеріали про візерунки рушників. «Ваш вишитий рушник — це особливе сакральне дійство, ваш власний внесок в майбутнє своєї сім'ї, оберіг вашого щасливого подружнього життя» [8]. Погодьмося, що потрібно вкласти в цю справу любов та добрі думки, а останнє повинні зробити молодята — ставитись один до одного з повагою, любов'ю, терпінням, оберігати та бути по життю розумними й поблажливими один до одного.

Гарну традицію у весільному обряді мають українці з прадавніх часів — благословляти наречених на подружнє життя іконами. Мабуть, жоден народ не має стільки чудотворних ікон і стільки нетлінних чудотворних мощей, як український. За часів радянського тоталітаризму, коли вінчання було забороненим, особливо для комсомольців та членів КПРС, традицію певною мірою було перервано. На теренах Західних областей України, а також у сільській місцевості вона залишилася більш стійкою, ніж у містах, тим паче у великих мегаполісах, та все ж реалії сьогодення повертають її і сюди.

Благословляють на шлюб молодят іконами батьки або хресні. Раніше ікони брали з рідних домівок і передавали як домашню святиню від батьків до дітей. Нині ж святі образи не завжди є у батьків, тому їх можна придбати в храмі. Наречений купують ікону Божої Матері (найчасті-

ше Казанської), нареченому — ікону Спасителя. Весільні агенції та інтернет-портали, єпархії, всеукраїнські журнали, обласні газети розміщують з пізнавальною метою багато статей про весільні ікони відомих в Україні авторів — К. Немири, І. Верстюк та інших [5], надають консультації які і де можна купити ікони, розташовують оголошення художніх салонів, іконних лавок тощо.

Ще один важливий традиційний весільний атрибут — коровай, на висвітлення якого в інтернет-ресурсах також хочемо звернути увагу. Його випікання та розподіл — один з найважливіших етапів шлюбної частини дійства; коровай вважався благословенням роду на перехід молоді з дівочого у жіночий стан, набув поширення на всій території України. Розподіл і спільне його з'їдання символізувало утворення нової сім'ї. Важливе функціональне призначення короваю (магічне, правове, естетичне) зумовило його стійке побутування протягом віків з поступовою зміною функції з магічної на естетичну та виховну. Загалом коровайні обряди є найбільш тривалими в часі, порівняно з рештою весільних обрядів. Збереження його та побутування впродовж багатьох століть, наявність вірувань (вдало спечений коровай символізував щастя молодій родині, тріснутий — розлучення, загнічений — сердиту вдачу майбутньої невістки чи зятя), обрядових пісень та словесних формул, пов'язаних з виготовленням і розподілом обрядового хліба (усі дії відбувалися з великою пошаною) — усе це свідчить про те, що він наділявся магічною силою, яка мала забезпечити молодим щастя й добробут, міцний шлюб, продовження роду.

В Україні його завжди випікали, дотримуючись ритуальних та магічних дій. Бгали коровай у п'ятницю або суботу в домі нареченої (у східних районах), у родичів (Поділля та Волинь) або ж у домівках обох молодих. Нерідко в цьому ритуалі брали участь родичі з обох сторін, символізуючи поріднення сімей. Для випікання короваю запрошували лише одружених жінок, які жили в злагоді у шлюбі, мали дітей. Заборонялося звати для цього вдів. У багатьох місцевостях коровай пекли з дотриманням архаїчних обрядодій (вмітання печі, здійснюване кучерявим чоловіком,

обрядове миття рук, молитви «Отче наш» та «Богородице», підкидання діжі, стукання нею об сволок та ін.). Доброю ознакою вважалося, коли коровайниць була непарна кількість.

Окрім короваю, у різних регіонах України пекли весільні хліби — дивень, «теремок», гільце, «лежень», «полюбовники», «шишки», «гуски», калачики, кожен з яких мав своє призначення і виконував специфічну обрядову функцію. Зпаланицею йшли свататися, із «шишками» та калачем запрошували на весілля, «голубки» та «гуски» дарували коровайницям. Та, власне, уся весільна обрядовість починається з хліба. Якщо принесений старостами хліб приймають батьки дівчини, яку сватають, то й наступні весільні дії будуть мати продовження, а якщо ні, то все припиняється.

Весільні агенції, портали, сайти розміщують матеріали про важливість весільного хліба, фотографії пекарень, хлібозаводів, дані про приватних власників [16]. Так, на сайті «Весілля на Херсонщині» є опис обряду випікання весільного короваю та хліба, записаний у місцевих жителів з традиційними піснями й обрядодіями, примовками, прикметами [21]. Проте варто зауважити, що часто на форумах, порталах короваєм називають увесь хліб, який має бути на весіллі. Так, читаємо: «Короваєм батьки зустрічають молодих, ним же благословляють... його треба, не торкаючись руками, вкусити» (чим більший шматок відкусиш, тим впливовішим господарем / господинею будеш у молодій родині). Заплутавшись у всьому цьому, багато користувачів Інтернету на форумах запитують: «То скільки ж тих короваїв має бути?» [20]. Автору цих рядків довелося узяти участь в обговоренні на кількох форумах і пояснити різницю між короваєм та іншими весільними хлібами. Проте, незважаючи на ці недоречності, матеріал написаний грамотно і заслуговує на увагу.

Деякі сайти, наприклад Львівщини, розміщують інформацію про особливості сучасного розподілу короваю з використанням фольклорних матеріалів. Наприкінці третього застілля обидві мами (свахи) разом із друзями починають різати коровай і роздавати гостям: «один дружба роздає родині молодого, другий — родині молоді. Інколи дружби ще й разом виносять на під-

носі короваї і співають спеціальну переспівку (текст додано. — *Авт.*). Кому роздавати, підказують мами. Дружба говорить приблизно такий текст: «З-під зеленого дуба, де барвінок в'ється, від молодого та молоді короваї родині, всім присутнім шлеться. Десь тут має бути стрийко з Канади з родиною. Музиканти, сто літ!». В одній руці він несе на тарілці відрізаний шматок короваю, а в другій тримає дзвіночок. Музиканти виконують щось пафосне [5]. На деяких сайтах подано традиційні жартівливі словесні формули — побажання молодят від тих, кому вручають короваї [11; 20].

«Свято на замовлення», яким є сучасний обряд весілля, особливо в містах, — це своєрідний бізнес-продукт, бізнес-пропозиція, тому Інтернет повсякчас використовують для реклами своїх послуг чи продукції. Тут можна знайти все — від модних тенденцій у весільному вбранні, зачісках, білизні, гороскопів дня саме Вашого одруження, парфумів з феромонами, які пробуджують чутливість до чоловічої чи жіночої статі, рекламних матеріалів туристичних агенцій, транспортних корпорацій та окремих перевізників до модних саме в цьому році весільних обручок та прикмет і застережень у цей святковий день.

Більшість сценаріїв проведення традиційних весільних обрядів, розміщених в Інтернеті, які ми проаналізували, зберігають регіональні та мовні особливості краю. Автори дають поради не лише щодо проведення самого обряду весілля або окремих його складових — викупу нареченої, знімання вельону (фати) тощо, а й стосовно традиційних дівич- та парубочого вечорів. Особливо багаті на такі матеріали портали західних областей України — Львівської, Волинської, Рівненської, Івано-Франківської та ін. Так, сайт «Весілля на Гуцульщині» представляє специфіку традиційного гуцульського весілля та дає рекомендації щодо його організації і влаштування, ділиться досвідом співпраці з весільними салонами, агенціями, дає поради щодо підбору весільного вбрання, рушників та висвітлює багато інших важливих тем.

Весільний портал Львівщини розкриває багатство традиційного барвінкового обряду [1]. Так,

на ознаку того, що дівчина й хлопець засватані, вони отримували певні атрибути: наречений — барвінкову квітку, наречена — червону стрічку в косах або квітку (у Карпатах — едельвейс), яку її обранець діставав високо в горах. У західних районах поширеними були вінки, що їх плели в т. зв. «барвінкові» дні. На Гуцульщині вінок змащували медом і вкривали позолотою. Дівчина не знімала його аж до шлюбу, навіть спала в ньому. Існувало повір'я: якщо вінок пропаде — не буде щастя в подружньому житті. Барвінкові обряди розпочинали весілля, символізуючи освячення шлюбу громадою. Вони містили цілу низку обрядових дій: збирання барвінку, материнське благословіння на плетіння вінків, їх виготовлення та одягання.

Прикметними особливостями сучасності є ускладнення організації і проведення весіль. Ще за радянських часів у міському середовищі з'явилася традиція запрошувати тамаду (звичай походить від грузинів), у чій обов'язки входили забезпечення і підтримання гарного настрою, організація розваг, різноманітних конкурсів, надання слова комусь із присутніх тощо (такою людиною міг бути або родич, або знайомий). Уже із середини 1990-х років цю роль на себе перебрали спеціальні фірми, *івент*-компанії (від англ. *event* — «подія»).

Інтернет переповнений саморекламою ведучих-розпорядників весілля. Так, Івано-Франківська весільна агенція переконує, що «Тамада — ваш весільний помічник, один з найголовніших персонажів Вашого весільного сюжету, здатний перетворити Ваше весілля на феєрію, створити веселу та сприятливу атмосферу першого дня Вашого подружнього життя». «Сценарії, запропоновані нашими ведучими, допоможуть Вам «відзняти» без попередніх підготовок неповторний та шикарний фільм про Ваше весілля. Ви дійсно відчуєте себе справжніми голлівудськими акторами. Тамада — це режисер Ваших дій, це коректор Вашого весільного свята з врахуванням Ваших вимог та побажань, це людина, яка здійснить найпотаємніші мрії наречених про грандіозність, неповторність та неперевершеність дня, коли Ви станете ближче один до одного, коли Ви станете справжнім под-

ружжям». Судячи зі змісту, за наявності фантазії не важко уявити себе голлівудським актором на весіллі. Проте яке це має відношення власне до обряду, коли наречені створили сім'ю, поєдналися два роди і т. п.?

На персональних сайтах Вам запропонують величезне розмаїття ведучих, як-от: «великий досвід проведення весіль в українському стилі, вміння імпровізувати, знання українських традицій, невичерпний гумор професійного тамади Ольги Токар дозволять вам повною мірою насолодитися святом. На Вашому весіллі буде все: веселі конкурси та ігри, українські вареники і тости, костюмоване шоу і пісні, жива музика. Сценарій весілля розробляється індивідуально». Тут же перераховуються професійні якості — великий досвід роботи з організації весіль, співробітництво з відомими артистами та колективами, талант і невимущена поведінка, вміння імпровізувати в найрізноманітніших ситуаціях, конкурси та ігри на будь-який смак — від найвеселіших до дуже дорослих, з використанням реквізиту, костюмів, призами для всіх учасників, неймовірно милозвучний голос та гарні костюми. На сайті розміщені відеофрагменти різних весіль, де тамадувала О. Токар [24; 26].

На деяких сайтах ви також можете знайти сценарії традиційного весільного обряду. На нашу думку, вони дуже і дуже далекі від поняття «традиційне», бо тут є все, окрім власне традиції, — одягання медалей свекрусі / свекрові, теці / тестю, жарти «нижче пояса» тощо.

Портал «Київ-праздник» у статті «Весільний розпорядник — це розкіш чи потреба?» на багатьох прикладах проведення обрядів весілля, коли вони ставали казачим, переконує користувачів, що ведучий — це найбільша потреба (з чим можна погодитися), і тут же пропонує послуги розпорядників, які можуть провести весілля на будь-який смак [19].

Галицький весільний портал [14] щедро ділиться порадами для старшої дружки щодо проведення весілля, коли немає тамади і постає питання «А що, власне, потрібно робити?». Серед рекомендацій дружці — оформлення брами і місця проведення весілля, допомога молодій

у виборі сукні та аксесуарів, викуп дружбами бутоньерок. Є тут порада і стосовно викупу молодим його ж сорочки напередодні весілля. Що-правда, пам'ятають і знають цей обряд далеко не всі, але він дуже веселий, тому про нього варто згадати. За три дні до весілля після заходу сонця дружки приходять до молодого додому з двома сорочками і продають їх йому. «Перша має бути брудною, зім'ятою і подертою — словом, останній "писк моди". Друга сорочка "людська", власне, та, що і запланована до дня урочистого прощання зі свободою. Останню бажано привезти в "тверезому стані", себто не пом'яти і не забруднити. Якщо вам це вдасться — сміливо розпочинайте торги. Не забудьте включити в ціну "доставку просто в руки". Коли домовитися, віддавайте нареченому сорочку, гідну запропонованої суми, і з почуттям виконаного обов'язку рушайте на каву ділитися заробітками та враженнями» [14].

Серед порад є детально продумані атрибути для РАЦСу (від рушничка до келихів), рекомендації щодо квітів та подарунків тощо. У напівжартівливій формі автор статті «Кваліфіковані дружки: викликали?» Олександра Тамкова завершує разом зі старшою дружкою її функції після зняття вельону [4].

Це одна модна тенденція, запозичена із Заходу, — цілковита організація весілля спеціалізованими фірмами, т. зв. весільними агенціями, що нерідко відповідають за все, починаючи від запрошення гостей і до підбору квітів на весілля (зазвичай усі деталі окремо обговорені і прописані в контракті).

Як і по всьому світу, в Україні нині набувають поширення *оригінальні* весілля, теорія проведення яких ґрунтується на тому, що, оскільки весілля є визначним днем, то і провести його треба в «особливий спосіб». Що ж передбачає цей «особливий спосіб?» Ознайомимося з матеріалами кількох порталів.

Святкування весілля в стилі диско. Нас переконують, що диско — це один з небагатьох музичних стилів, здатний об'єднати як молоде, так і старше покоління, бо це ціла ера в історії танцювальної музики, а без танців і розваг неможливий жодний обряд весілля. Тож спробуємо

зануритись в атмосферу руху, блиску, шикі і безтурботного свята в режимі нон-стоп. «Для диско-весілля бажано орендувати повноцінний нічний клуб. На крайній випадок підійде і кафе з незвично оформленим інтер'єром. Головними елементами диско-інтер'єрів вважають присутність величезної кількості дзеркал, освітлення у вигляді прожекторів та світломузики, дзеркальну мозаїку, глянцеві стіни, активне використання рожевого, блакитного та фіолетового кольорів, а також легендарні дзеркальні кулі» [23]. На думку організаторів такого нестандартного весілля, місце його проведення ще при вході повинно вразити гостей своїм блиском, підняти настрій і стимулювати до руху та розваг. Непогано, якщо там можна замовити послуги професійного діджея і танцівниць, які постійно будуть закликати гостей до розваг. Треба також врахувати, що жоден нічний клуб не здатен забезпечити весілля повноцінним бенкетом, тож не завадить відразу звернутися по допомогу в ресторан, який займається плануванням меню та доставкою їжі в потрібне місце.

Наречена має бути одягнена, наче лялька Барбі, наречений — як Кен, який, зважаючи, що джинси на власне весілля одягати не варто, може замовити собі штани блакитного кольору, що їх для національної ідентифікації можна вишити в українському стилі. «Що ще передбачено програмою?» — запитаєте ви. Танці, танці і ще раз танці! При чому «музичний супровід сподобається усім присутнім, незалежно від віку. Старше покоління з ностальгією буде згадувати добре знайомий усім репертуар колективів ABBA, BONEY M, Modern Talking, а також Diana Ross, Michael Jackson, Madonna. Без диско-караоке вам також не обійтись. Можна влаштувати чимало танцювальних конкурсів, дізнатися, хто з батьків у молодості ходив на дискотеки — нехай продемонструють своє вміння. Не завадить і провести конкурс на вгадування відомих пісень у стилі диско» [23]. Одним словом, такий собі диско-клуб, але чи має це щось спільне з обрядом весілля?

В Інтернеті також можна дізнатися, як влаштувати «королівське весілля». Наречена — в одязі

Попелюшки (бо хто ж із дівчат не мріяв нею стати?), а наречений — середньовічний принц. Місцем для святкування королівського весілля має стати середньовічний замок. Добре, що бенкетний зал з відповідним антуражем тепер знайти неважко. На такому стилізованому весіллі, як радять «фахівці з цих питань», багато розваг, у тому числі й театралізованих. «Замовте у нас танцівників з вогнем, жонглерів, клоунів на ходулях. Розваги на весіллі можна перетворити на королівське полювання — полювання за призами».

Окрім уже названих, можна замовити весілля в стилі ретро, весілля для закоханих і т. п. Індустрія розваг працює на повну потужність, бізнес є бізнес, він наступає на народну традицію і в час глобалізаційних процесів прагне її задушити. Чи дамо?

Раніше підвищенням кваліфікації «розпорядників весілля» (так раніше називали тамаду) займалася Комісія з радянських традицій, свят та обрядів при Кабінеті міністрів. Аналогічні комісії були в кожному обласному центрі, місті, районі, селі. Тепер таких комісій немає, усе пущено на самоплив.

У сучасних інтернет-ресурсах України відносна з'явився інформаційно-розважальний портал «Пара молода» з рекламою спеціальної літератури для тих, хто готується «стати на рушничок». Тут, якщо є бажання, можна замовити спеціалізовані книжки та журнали як вітчизняних, так і іноземних авторів. Правда, варто відзначити, що іноземних у кілька разів більше. Серед українських авторів питання шлюбу, розлучення найбільше хвилюють, як видно з коротких анотацій, священників. На порталі пропагуються книжки, тематична література про підготовку до шлюбу, кохання, секс, взаємовідносини між чоловіком та жінкою, з організації весілля, сценарії, привітання, тости, зразки весільних букетів тощо [3].

Вибуховий розвиток Інтернету стимулював появу нових освітніх технологій, і це вже факт безперечний. Підбиваючи підсумки, насамперед відзначимо величезну роль та користь використання Інтернет-ресурсів в поглибленні знань про традиційну та сучасну

весільну обрядовість як одного з компонентів української етнокультурної спадщини в культурно-інформаційному просторі. Визріла нагальна потреба у відкритті порталів, сайтів фахівцями з питань традиційної весільної обрядовості, які в Україні є і які грамотно та професійно навчать використовувати інформацію для самоосвіти, підвищення кваліфікаційного і культурно-освітнього рівня користувачів.

У контексті поширення глобалізаційних процесів для багатьох країн актуального значення набуває проблема національного самоусвідомлення, збереження національно-культурної ідентичності, що у свою чергу стимулює активне звернення до історичної спадщини народу, його національно-культурних надбань. Крім того, розбудова української незалежної держави неможлива без виховання національно свідомої молоді, яка шанобливо ставиться

до культури свого народу, зберігає свою ідентичність, пишається належністю до української нації.

Упевненому поступові на цьому шляху може сприяти діяльність мас-медіа, які в інформаційному суспільстві виконують роль транслятора культури: будучи основним інструментом поширення інформації, що впливає на громадську свідомість, умонастрої членів суспільства в цілому, передають з покоління в покоління культурні цінності народу, його традиції, надбання, ідеї.

Частина користувачів звертається до матеріалів інтернет-ресурсів при підготовці та проведенні обряду весілля, тож дуже важливо навчити орієнтуватися в інформаційному потоці, критично оцінювати надані відомості, конструювати свої знання, використовуючи найрізноманітніші ресурси.

1. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.personal-plus.net>.

2. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://www.para.te.ua/pp/ua/_dress.php.

3. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://ukrbook.com>.

4. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.bookmark.net.ua>.

5. Тамкова О. Кваліфіковані дружки: викликали? – Режим доступу : <http://www.vesillia.com.ua>.

6. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://traditions.org.ua>.

7. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://paramoloda.ua/ukraine-wedding-dress>.

8. Українське весільне вбрання. – Режим доступу : <http://cygan.ucoz.ru/publ/7-1-0-59>.

9. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://agk.com.ua/rizni-narody/vesilni-tradyciji-narodiv-мугу>.

10. Правила вишивання весільного рушника власними руками. – Режим доступу : <http://lifepravda.com.ua/private/4a4a8032b31d3>.

11. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://nevesta.dn.ua>.

12. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://orthodoxy.org.ua/uk/tserkva_i_kultura/2008/03/20/14987.html.

13. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.amazlife.ru/04/vesilnij-korovaj-iskonnorusskaya-tradicija.html>.

14. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.wz.lviv.ua>.

15. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.nastunya.com>.

16. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.para.te.ua/info/statti/zabava/06.php>.

17. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.ridnamoda.com.ua>.

18. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.obruchka.ua/tsikavi-novyny/vybor-dnianedeli-dlia-braka/209>.

19. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.para.te.ua/info/statti/zabava/06.php>.

20. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.svadba.kiev.ua>.

21. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.kievprazdnik.blox.ua>.

22. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.girko.if.ua>.

23. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : www.library.kherson.ua/.../osinj_vesillja.htm.

24. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : www.masterfan.ru.

25. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : www.pitarda.info/2009/svadba-v-style-dysko.html.

26. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : www.soloxa.com.ua.

27. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.women.com.ua>.

28. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.youtube.com>.